

Arta poetică_Concepția despre poezie și misiunea poetului-Mihai Eminescu

Mihai Eminescu este în literatura română „poetul nepereche” ,creator al unei opere care străbate timpul neuscată de seve prin interpretare și netocite de repetate rostiri.

La Eminescu nu se poate vorbi de o poezie programatică , ideile sale despre artă nu se constituie în poezii anume, ci se regăsesc în întreaga sa creație , fie în publicistică, fie în poeziile despre artă, concepțiile sale despre condiția poetului și menirea artei sale fiind exprimate într-un fel sau altul , în majoritatea creațiilor lirice. Câteva creații ale lui Eminescu direcționează concepția poetică ,cele mai multe fiind postume, deși unele fuseseră scrise la începutul perioadei de creație ori în plină maturitate: ”Icoană și privaz”, „eu nu cred nici în Iehova”, „Ordin și poetul”, „Iambul”, „În zadar în colbul școlii”. Între poeziile programatice antume se numără „Epigonii”, „Glossă”, „Odă(în metru antic)”, „Criticilor mei” care sunt și cele mai valoroase din punct de vedere literar și profund filozofice.

În „Epigonii” Mihai Eminescu dă definiția poeziei, pornind de la întrebarea „Ce e poezia?”, pe care o concepe ca pe o creație pură, divină, în care imaginile poetice sunt „icoane”, ce înnobilează prin sensibilitate, emoție, „glasuri tremurate” mintea și sufletul omenesc:

*„...Înger palid cu priviri curate,
Voluptuos joc cu icoane și cu glasuri tremurate,
Strai de purpură și aur peste țărâna cea grea.”*

Eminescu îi mărturisește lui Iacob Negruzzi într-o scrisoare ce însoțește poezia „Epigonii”, motivele pentru care aduce laude poezilor elogiați care „nu sunt pentru meritul intern al lucrărilor lor, ci numai pentru că într-adevăr te mișcă acea naivitate sinceră, neconștientă cu care lucra ei.”

Eminescu se încadrează singur în curentul literar al romanticilor , recunoscând înclinația sa de vizionar, scepticismul solitar și preferința sa pentru antiteză:

*„Nu mă-ntoarceți nici cu clasici
Nici cu stil curat și antic
Toate-mi sunt deopotrivă
Eu rămân ce-am fost:romantic.”*

(Eu nu cred în Iehova)

În ciuda acestei afirmații ,Mihai Eminescu înclină uneori spre clasicism, prețuind profunzimea de gândire a anticilor prin promovarea idealurilor de

bine, frumos și adevărat, prin aspirația către perfecțiune și echilibru, prin stil clar, armonios și prin ironia rece a rațiunii:

„Vreme trece, vreme vine,
Toate-s vechi și nouă toate,
Ce e rău și ce e bine
Tu te-ntreabă și socoate;
Nu spera și nu ai teamă,
Ce e val ca valul trece;
De te-ndeamnă de te cheamă,
Tu rămâi la toate rece.”

Glossă

Eminescu aspiră în permanență spre o artă ideală, care să transfigureze realitatea, fiind mereu preocupat să găsească acel cuvânt „ce exprimă adevărul”:

„Și am visat odată să fiu poet... Un vis
Deșert și fără noimă ce merit-un surâs
De crudă ironie ...Și ce-am mai vrut să fiu?

Voit-am a mea limbă să fie ca un rău...” Icoană și privaz

Viziunea sceptică eminesciană privind condiția poetului în lume, în societatea contemporană superficială, incapabilă să aprecieze arta adevărată, preocupată fiind de interese materiale, meschine este ilustrată în poezia „Criticilor mei”:

„Ah! Atunci ți se pare	Critici voi, cu flori deșerte
Ca pe cap îți cade cerul:	Care roade n-ați adus
Unde vei găsi cuvântul	E ușor a scrie versuri
Ce exprimă adevărul?	Când nimic nu ai de spus.”

Poezia trebuie să exprime întotdeauna adevărul vieții, sentimentele profunde trăite de poet, existența omului să fie singurul izvor al inspirației lirice:

„În zadar în colbul școlii,	Nu e carte să înveți
Prin autori mâncați de molii,	Că viața să aibă preț
Cauți urma frumuseții	Ci trăiește, chinuiește
Și îndemnurile vieții,	Și de toate pătimește
(...)	Și-ai auzit cum iarba crește.”

În zadar în colbul școlii

Ultimul mare romantic european a dat măsura perfecțiunii clasice în poezia „Odă (în mediul antic)”, operă a maturizării depline a artei eminesciene. Poezia exprimă viziunea filozofică a poetului asupra iubirii și a morții în substanța clasică materializată cu elemente romantice. Poetul își înalță privirea la „steaua/Singurătății”, căutând înțelesurile firii, aspirând spre ideal, printr-o reîntoarcere nostalgică spre propria tinerețe, vârsta

visării, când moartea-i părea undeva departe: „Nu credeam să-nvăț a murii vreodată.” Echilibrul sufletesc îi este tulburat de apariția sentimentului de iubire „dureros de dulce”, care-i dă și perspectiva morții. Iubirea este un foc mistuitor pe care nu-l poate stinge „cu toate/Apele mării”. Chinurile provocate de iubire poetului sunt asemuite cu cele ale lui Hercule și Nessus, personaje mitologice ce devin simboluri sugestive ale suferinței. Poetul, mistuit de propriul vis, meditează asupra ideii de moarte, invocând tot un simbol mitologic, acela al păsării Pheonix:

„De-al meu propriu vis, mistuit mă vaiet,

Pe-al meu propriu rug, mă topesc în flăcări...

Pot să mai renviu luminos din el ca Pasărea Pheonix?”

Crezul artistic al lui Mihai Eminescu este acela că numai arta eternizează creatorului, îl poate face nemuritor, idee exprimată în poezia intitulată sugestiv „Numai poetul...”:

„Lumea toată-i trecătoare,

Oamenii se trec și mor

Ca și miile de unde,

Ce un suflet le pătrunde ,

Treierând neconținut

Sânul mării infinit.

Numai poetul

Ca pasări ce zboară

Deasupra valurilor,

Trece peste nemărginirea timpului...

În ramurile gândului,

În sfintele lunci ,

Unde pasări ca el

Se-ntrec în cântări.”